

SOTSIAALKINDLUSTUSAMET

Lääneranna Vallavalitsus
vallavalitsus@laaneranna.ee
Jaama tn 1
Lääneranna vald, 90302, Lihula linn

22.07.2026 nr 5.1-3/17902-1

JÄRELEVALVE KOKKUVÕTE

ÜLDSÄTTED

Järelevalve õiguslik alus: sotsiaalhoolekande seaduse (edaspidi SHS) § 157 lõige 3.

Järelevalve teostamisel kontrolliti kohaliku omavalitsuse üksuse (edaspidi KOV) korraldatavate sotsiaalteenuste (koduteenus, väljaspool kodu osutatav üldhooldusteenus (edaspidi ÜHteenus), tugiisikuteenus, isikliku abistaja teenus, sotsiaaltransporditeenus ja eluruumi tagamise teenus) korraldamist ja kättesaadavuse tagamist Lääneranna Vallavalitsuses.

Järelevalve teostajad: Sotsiaalkindlustusameti (edaspidi SKA) üldosakonna järelevalve talituse järelevalve peaspetsialistid Aime Koger ja Ülle Sihver.

Järelevalvemenetluses kasutatud meetodid: dokumentide esitamine, vaatlus ja analüüs, suuline ja kirjalik küsitlemine, seletuste andmine, e-kirjavahetus. Järelevalvemenetluse ajal oli järelevalve teostajatel juurdepääs sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistri (edaspidi STAR) Lääneranna Vallavalitsuse menetlustele.

Järelevalvetoimingutes osalesid: Lääneranna Vallavalitsuse vallasekretär Karoliina Post, sotsiaalosakonna juhataja Saima Soobard ning sotsiaaltöö spetsialistid Silva Nilb, Kelli Soon, Koidu Rummel ja Gersti Roots ning vallasekretäri abi-personalispetsialist Ade Pääbo. Veebivestlustel Teamsis osalesid sotsiaaltöö spetsialistid Kelli Soon ja Gersti Roots.

JÄRELEVALVE TULEMUSED

Lääneranna Vallavalitsus on kontrollitud menetlustes täitnud SHS-ist tuleneva kohustuse selgitada välja abi vajavate isikute abivajadus, määrata sellele vastav abi ulatus ning korraldada täisealiste isikutele sotsiaalteenuste osutamine.

SKA tuvastas, et Lääneranna Vallavalitsus ei ole järginud **SHS § 16¹** sätestatud nõuet, mille kohaselt peab sotsiaaltöötajal olema riiklikult tunnustatud kõrgharidus sotsiaaltöös või sellele vastav kvalifikatsioon või kutseseaduse alusel välja antud sotsiaaltöötaja kutse. Lääneranna Vallavalitsuse sotsiaaltöö spetsialistil Silva Nilbil puudub nõuetele vastav kõrgharidus.

Tuvastatud rikkumise kõrvaldamiseks peab SKA põhjendatuks ettekirjutuse tegemist. Ettekirjutus tehakse eraldi haldusaktiga.

SKA tuvastas, et Lääneranna vald ei rahasta **SHS § 22¹ lõikes 3** nimetatud hooldusteenust vahetult osutavate hooldustöötajate ja abihoolustöötajate tööjõukulusid täies ulatuses. Seetõttu saatis SKA 19.06.2026 Lääneranna Vallavolikogule ja Lääneranna Vallavalitsusele märgukirja, milles juhtis tähelepanu vajadusele viia hoolduskulude piirmäär kooskõlla õigusaktides sätestatud nõuetega ning teavitada SKA-d rakendatud meetmetest hiljemalt 30.09.2026 (registreerimisnumber SKA dokumendihaldussüsteemis DELTA 5.1-3/11843-4).

JÄRELEVALVEMENETLUSE KOKKUVÕTE

Haldusjärelevalve algatati 06.05.2026 ning Lääneranna Vallavalitsusele edastati samal päeval haldusjärelevalve algatamise teade (registreerimisnumber SKA dokumendihaldussüsteemis DELTA 5.1-3/11843-1). Lääneranna Vallavalitsuses viidi eelmine täisealistele isikutele osutatavate sotsiaalteenuste korraldamise ja osutamise üle tehtud haldusjärelevalve läbi 2019. aastal (registreerimisnumber SKA dokumendihaldussüsteemis DELTA 4-2/13788-5, 01.11.2019).

Lääneranna valla üldandmed ja täisealistele sotsiaalteenuste korraldamine

01.01.2026 seisuga elas Lääneranna vallas 5023 elanikku, kellest 1376 olid 65-aastased või vanemad (ligikaudu 27,4% elanikkonnast). Valla pindala on 275 km². Vallas on üks linn (Lihula), üks alevik (Virtsu) ja 150 küla. Sotsiaaltöötajate vastuvõetud toimuvad Koonga, Hanila, Varbla ja Lihula teeninduskeskustes.

Lääneranna Vallavalitsusel puuduvad hallatavad hoolekandeadasutused. Vallas osutavad ÜHteenust [SA Lääneranna Hoolekanne](#) ja [Südamekodud AS Lihula Südamekodu](#).

Vallavalitsuse [struktuuriüksusteks](#) on osakonnad. Sotsiaaltoetuste määramine ja maksmine ning sotsiaalteenuste ja muu abi osutamise korraldamine on sotsiaalosakonna pädevuses.¹ Sotsiaalosakonnas on kuus ametikohta ja 8,9 töökohta. Sotsiaal- ja lastekaitsealase töö korraldamine eest vastutab [sotsiaalosakonna juhataja](#). Täisealistele isikutele sotsiaalteenuste korraldamisega ja määramisega ning sotsiaaltoetuste maksmisega tegeleb neli sotsiaaltöö spetsialisti. Tööjaotus on korraldatud piirkondliku ja sotsiaalhoolekande valdkondliku jaotuse alusel, ÜHteenuse korraldamise eest vastutab üks sotsiaaltöö spetsialist.

Sotsiaaltöö spetsialistide kontaktandmed, tegevusvaldkonnad ja ametijuhendid on avalikustatud valla [kodulehel](#). Samuti on kodulehel kättesaadavad [sotsiaalteenuste](#) kirjeldused ning teenuse korraldamisega seotud õigusaktid.

[S-Veebi](#) 2025. aasta aruannete kohaselt ei osutatud Lääneranna vallas täisealistele isikliku abistaja teenust ega tugiisikuteenust. Koduteenust osutati 76 inimesele, eluruumi tagamise teenust 26 inimesele ning sotsiaaltransporditeenust 168 täisealisele isikule.

Lääneranna Vallavalitsuse 20.05.2026 kirja kohaselt oli 01.05.2026 seisuga koduteenuse saajaid 56, ÜHteenuse saajaid 74 ning sotsiaalmajutusüksuses osutatava eluruumi tagamise teenuse saajaid 13. Isikliku abistaja teenuse ja täisealiste tugiisikuteenuse saajaid nimetatud kuupäeval ei olnud.

Sotsiaaltöö spetsialistide ametijuhendite kohaselt vastutab spetsialist STAR-i andmete pidamise ja ajakohastamise eest ning vajaduse korral avab ja korrastab sotsiaalteenuse saaja toimiku. Järelevalves selgus, et sotsiaalteenuste menetlemine ja dokumenteerimine STAR-is ei toimu järjepidevalt ning STAR-i andmete põhjal puudub terviklik ülevaade korraldatud sotsiaalhoolekandelisest abist. Vallavalitsusele tehtud ettepaneku alusel lisati juhuvalimina kontrollitud menetlustega seotud puuduvad dokumendid menetluste juurde järelevalve käigus.

Üldjuhul on vajalikud dokumendid olemas elektrooniliselt või paberkandjal ning nende lisamine STAR-i menetluste juurde on korraldatav. Positiivse näitena võib tuua ÜHteenuse menetlused, kus sama isiku kohta algatatud menetlused on omavahel seotud ning dokumendid menetlustesse

¹ Vt Lääneranna Vallavolikogu 10.02.2022 [määrus nr 13](#) „Sotsiaalteenuste osutamise kord“ § 2 lõige 3 ja osakonna [põhimäärus](#).

lisatud (näiteks ÜHteenuse menetlus nr 26285355289 ja hooldus- ning ülalpidamisküsimuste menetlus nr 26285337149).²

Samas esines rohkem juhtumeid, kus sama isiku kohta algatatud menetlused ei olnud omavahel seotud (näiteks lõpetatud koduteenuse menetlus nr 25278365980 ja avatud ÜHteenuse menetlus nr 26286038264). Sotsiaaltöö spetsialistid on teadlikud STAR2 keskkonna kasutusvõimalustest, kuid ei ole STAR2 keskkonda kasutama hakanud.

Sotsiaalhoolekandelse abi andmise kord

SHS § 14 lõike 1 kohaselt kehtestab KOV sotsiaalhoolekandelse abi andmise korra, mis peab sisaldama vähemalt sotsiaalteenuste ja -toetuste kirjeldust ja rahastamist ning nende taotlemise tingimusi ja korda. Lääneranna vallas kehtib Lääneranna Vallavolikogu 10.02.2022 [määrus nr 13](#) „Sotsiaalteenuste osutamise kord“ (edaspidi kord). Eluruumi tagamise teenuse korraldamist reguleerib Lääneranna Vallavolikogu 13.02.2020 [määrus nr 70](#) „Lääneranna valla omandis olevate eluruumide kasutusse andmise kord“ (edaspidi eluruumide kasutusse andmise kord).

SKA seisukoht: SHS § 14 lõikes 1 sätestatud nõuded on täidetud.

Kohaliku omavalitsuse üksuse sotsiaaltöötajale esitatavate nõuete täitmine

SHS § 4 punkti 3 kohaselt on sotsiaaltöötaja sotsiaalhoolekandes töötav vastava erialase ettevalmistusega kõrgharidusega isik. **SHS § 16¹** järgi peab sotsiaaltöötajal olema riiklikult tunnustatud kõrgharidus sotsiaaltöös või sellele vastav kvalifikatsioon või kutseseaduse alusel välja antud sotsiaaltöötaja kutse.

Lääneranna Vallavalitsuses vastavad sotsiaaltöötajale kehtestatud nõuetele sotsiaalosakonna juhataja Saima Soobard ning sotsiaaltöö spetsialistid Koidu Rummel, Gersti Roots ja Kelli Soon, kellel on sotsiaaltöölane kõrgharidus. Nõuetele ei vasta keskhariidusega sotsiaaltöö spetsialist Silva Nilb.

Lääneranna Vallavalitsus kuulutas välja avaliku konkursi nõuetele vastava sotsiaaltöö spetsialisti leidmiseks. Konkursi tähtaeg oli 28.06.2026. Vallasekretäri abi-personalispetsialistiga 22.07.2026 toimunud vestlusel selgus, et konkursi tulemused on küll selgunud, kuid uut nõuetele vastavat sotsiaaltöö spetsialisti ei ole veel teenistusse nimetatud ning Silva Nilbi teenistussuhe jätkub.

SKA seisukoht: sotsiaaltöötaja peab vastama SHS § 16¹ sätestatud nõuetele.

Sotsiaalhoolekandelse abi andmine juhtumikorralduse põhimõttel

SHS § 9 lõike 1 kohaselt tuleb juhtumikorralduse põhimõtet rakendada, kui isik vajab iseseisva toimetuleku parandamiseks pikaajalist ja mitmekülgset abi, mille osutamiseks on vajalik erinevate osapoolte koordineeritud koostöö. **SHS § 9 lõike 2** kohaselt hõlmab abi andmine muu hulgas hinnangu andmist isiku abivajadusele, abimeetmete rakendamist ning juhtumiplaani koostamist.³ Juhtumiplaani kohustuslikud andmed on sätestatud sotsiaalministri 09.02.2016 [määrusega nr 10](#) „Juhtumiplaanis sisalduvate andmete loetelu“. Juhtumikorraldus tuleb dokumenteerida STARis.

Sotsiaaltöö spetsialistidelt küsiti teavet alates 2025. aastast läbiviidud juhtumimenetluste kohta. Vastanutest vaid ühel sotsiaaltöö spetsialistil oli ajavahemikul 25.02.2022–30.12.2025 läbi viidud juhtumimenetlus nr 22254822042, mis käsitles inimese sotsiaalset toimetulematust.⁴ Kontrollimisel selgus, et menetluses puuduvad juhtumimenetlusele ette nähtud andmed, sealhulgas abivajaduse hinnang, tegevuskava, kinnitatud juhtumiplaan ning juhtumivõrgustiku liikmete andmed. Menetluses tehtud tegevused on kajastatud toimingutena, määratud abinõu

² Käesolevas kokkuvõttes on kontrollitud sotsiaalteenuste menetlustes esitatud näited Lääneranna Vallavalitsuse STAR kliendimenetluse viitenumbritega.

³ SHSi [seletuskirjas](#) selgitatakse, et kui inimese toimetulekut takistavad probleemid on mitmes eluvaldkonnas ning inimene vajab kompleksset abi, mis eeldab mitme erineva valdkonna spetsialistide koostööd, koostatakse juhtumiplaan ja tegevuskava, mis hõlmab abivajaduse hindamist, abi planeerimist ja abimeetmete rakendamist.

menetluses ei kajastu. Järelevalve tegemise ajal oli isikule määratud koduteenus (menetlus nr 26282832181).

Sotsiaalosakonna juhataja vastas, et „juhtumikorralduslik põhimõte on vajalik, kui inimene vajab iseseisva toimetuleku parandamiseks pikaajalist ja mitmekülgset abi ning võrgustiku koostöö on vajalik abi andmisel. Sotsiaalosakonnas on kasutusel lihtmenetlused, toimingute alla pannakse, kellega on kohtunud (Pärnu haigla sotsiaaltöötaja (sh ümarlaud), kohalik politsei, Töötukassaga). Eestkostes puhul on lihtmenetlused, kõik tegevused ja kohtumised on toimingute all. Aktiivseid juhtumimenetlusi seega sotsiaaltöö spetsialistidel ei ole töös.“.

SKA seisukoht: Abivajaduse hindamisel tuleb välja selgitada, kas isiku toimetuleku parandamiseks piisab ühekordsest meetmest või on vajalik pikaajaline ja mitmekülgne abi, lähtudes juhtumikorralduse põhimõttest. Juhtumikorralduse protsess ja abivajaduse hindamise läbiviimine peavad olema dokumenteeritud STAR-is. Juhtumikorralduslik abi hõlmab muu hulgas juhtumiplaani koostamist, osapoolte tegevuste kooskõlastamist ajakava alusel ning vastastikuse teabevahetuse kokku leppimist.

Hindamiskohustus ja otsus abi andmise kohta

SHS § 15 lõigete 1 ja 2 kohaselt peab KOV selgitama välja abi saamiseks pöördunud inimese abivajaduse ja sellele vastava abi ulatuse ning korraldama abi osutamist või abistama inimest abi saamiseks vajalikes tegevustes. Abivajaduse hindamisel tuleb lähtuda terviklikust lähenemisest, arvestades inimese toimetulekut ja ühiskonnaelus osalemist mõjutavaid asjaolusid.

Abivajajal on võimalik tutvuda sotsiaalteenustega valla [kodulehel](#). Korra § 4 lõike 2 kohaselt tagab või korraldab vallavalitsus sotsiaalhoolekandelse abi üldjuhul isiku pöördumisel ehk abi taotlemisel. Vajadusel aitab vallavalitsus abivajajaid ja nõustab taotluse esitamisel nii esitamise viisi valikul kui ka taotluse koostamisel ning vajalike andmete esitamisel. Üldjuhul on taotluse esitamine vormivaba. Arvesse võetakse nii kirjalikke kui ka suulisi taotlusi ning sotsiaaltöö spetsialistide ettepanekuid sotsiaalteenuse osutamiseks.

Abi taotlemise lihtsustamiseks on koostatud sotsiaalteenuse avalduse vorm, kuhu märgitakse abivajaja andmed, sotsiaalteenuse vajaduse põhjendus ja otsuse kätte toimetamise viis. ÜHteenuse taotlemiseks on koostatud vorm „[Üldhooldusteenuse taotlus ja nõusolek andmete töötlemiseks](#)“. Sotsiaaltransporditeenuse saamiseks tuleb võtta ühendust sotsiaaltöö spetsialistiga, kirjalikku taotlust esitama ei pea, piisab telefonikõnest. Kirjalikud taotlused, sh spetsialistide e-posti teel laekunud taotlused, registreeritakse dokumendihaldussüsteemis Delta.

Isiku pöördumisel või abivajajast teada saamisel, samuti teenuse osutamise perioodil kõrvalabi vajaduse määra muutumisel, peab sotsiaaltöö spetsialist hindama isiku abivajadust ning selgitama välja parima asjakohase abi (korra § 4 lõige 4 ja § 9). Abivajaduse hindamise kohustus on sätestatud ka sotsiaaltöö spetsialistide ametijuhendites. Abivajaduse hindamiseks on kasutusel kaks dokumenti: „Hindamisinstrument hooldusvajaduse ja sotsiaalteenuste määramiseks“ (edaspidi hindamisinstrument) ja SKA väljatöötatud abi- ja toetusvajaduse hindamisvahend. Viimast kasutatakse peamiselt ÜHteenuse vajaduse hindamiseks. Hindamise kokkuvõtte lisatakse STAR-i ja edastatakse ÜHteenuse osutajale.

Sotsiaaltöö spetsialistide selgituste kohaselt viiakse hindamine läbi esimesel võimalusel, üldjuhul viie tööpäeva jooksul. Koduteenuse vajaduse hindamisse kaasatakse piirkonna hoolekandetöötaja ning ÜHteenuse vajaduse hindamisse vastava piirkonna sotsiaaltöö spetsialist või hoolekandetöötaja. Hindamise käigus tehakse vajaduse korral andmepäringuid STAR-is. Abivajadus selgitatakse välja ka telefonivestluse teel, eelkõige sotsiaaltransporditeenuse ja eluruumi tagamise teenuse korraldamisel.

Sotsiaaltransporditeenuse vajadus selgitatakse välja nii vestluse kui muu sotsiaalteenuse hindamise käigus (näiteks koduteenus). Eluruumi tagamise teenuse vajadus selgitatakse välja vestluse ja STARis olevate andmete alusel, hindamisinstrumenti ei kasutata.

Hindamisprotsessi kaasatakse abivajaja, tema lähedased ning vajaduse korral tervishoiutöötajad, naabrid jm isikud. Abivajadust hinnatakse inimese kodus või viibimiskohas, praktiseeritakse ka abivajaduse välja selgitamist telefonivestlusega (sotsiaaltransporditeenuse korraldamisel, eluruumi tagamise teenuse korraldamisel). Kasutatav hindamisinstrument ei sisalda andmevälju hindamisse kaasatud isikute ega hindamise koha dokumenteerimiseks (nt koduteenuse menetlustes 26283612942, 34101164719 ja 25280328864). Hindamise koha andmed selguvad osaliselt ka otsusest (nt koduteenuse menetlustes 25280328864, 26283612942 ja 26285501169).

Sotsiaalteenuse määramise pädevus on üldjuhul sotsiaalosakonnal ning teenuse määramine või teenuse määramisest keeldumine vormistatakse sotsiaalosakonna haldusaktiga (korra § 10 lõiked 1 ja 2). Eluruumi tagamise teenuse otsustab vallavalitsus.⁵

SKA seisukoht: kontrollitud menetlustes on järgitud SHS § 15 lõikes 1 sätestatud nõudeid. Abivajadus on välja selgitatud ning inimestele on korraldatud nende vajadustele vastava abi osutamine.

Lääneranna Vallavalitsuse korraldatav koduteenus

SHS §-des 17–19 on sätestatud koduteenuse eesmärk ja sisu, KOVi kohustused ja nõuded koduteenust vahetult osutavatele isikutele. Koduteenuse korraldamist ja osutamist reguleerivad **korra §-d 14–16**. Koduteenuse kirjeldus ning taotlemise ja korraldamise teave on kättesaadav valla [kodulehel](#). Järelevalve käigus juhti sotsiaalosakonna juhataja tähelepanu sellele, et valla kodulehel avaldatud koduabi- ja isikuabitoimingute loetelu oli kitsendav ega olnud kooskõlas koduteenuse sisule kehtestatud [täpsustatud nõuetega](#). Vallavalitsus ajakohastas koduteenuse kirjelduse kodulehel 16.06.2026.⁶

Koduteenus on [tasuline](#). Madala sissetulekuga koduteenust vajavale isikule, kelle sissetulek on väiksem riigi poolt kehtestatud kahekordsest toimetulekupiirist ning kellel puuduvad seadusjärgsed ülalpidajad, osutatakse koduteenust tasuta.

Koduteenuse saamiseks tuleb esitada taotlus. Abivajaduse välja selgitamine toimub inimese kodus keskkonnas ja sotsiaaltöö spetsialist kaasab hindamisele ka hoolekandetöötaja. Hindamise tulemused on aluseks sotsiaalosakonna koduteenuse määramise otsuse tegemisele ja teenuse osutamise lepingu sõlmimisele. Otsustesse on kirjutatud, et koduteenuse osutamine toimub hooldusplaani alusel (nt menetlustes 25281634982, 26285501169 ja 26283612942).

Järelevalves selgus, et sotsiaalosakonna otsustes märgitud hooldusplaani koostamise nõue ei ole kooskõlas korra § 16 lõikega 2 ning praktikas hooldusplaan ei koostata. Koduteenuse osutamiseks sõlmitakse korra § 16 lõike 2 kohaselt koduteenuse osutamise leping, kus tuleb kokku leppida teenuste loetelu, tingimused, poolte õigused ja kohustused, teenuse sagedus ning tasu suurus ja tasumise kohustus. Näiteks menetlustes 26283612942, 25281634982 ja 26283612942 on abivajaduse hindamisega tuvastatud vajalikud teenused ja nende osutamise sagedus kajastatud ka teenusesaajaga sõlmitavas lepingus. Kui on vaja teha muudatusi osutatavates teenustes, muudetakse lepingut (nt menetluses 25278365980 ja 26285302089+23267236240).

Järelevalves selgus, et koduteenuse toimingute, sisu, mahu ja sageduse muutmised ei kajastu korrektselt abivajaduse hindamise dokumentides, sotsiaalosakonna otsustes ega sõlmitud

⁵ Vt Lääneranna Vallavolikogu 13.02.2020 [määrus nr 70](#) „Lääneranna valla omandis olevate eluruumide kasutusse andmise kord“ (§ 1 lõige 2).

⁶ Kuni 15.06.2026 oli kirjas, et koduteenuse saamiseks külastab sotsiaaltöö spetsialist abivajajat ja hindab abivajaduse, mille käigus koostatakse hooldusplaan ja lepib lepingus kokku maht ja tegevused kodulehel loetletud tegevuste hulgast. Loetelu oli kitsendav ja ei kajastanud kõiki tegevusi, mis on vajalikud teenuse eesmärgi saavutamiseks tulenevalt sotsiaalkaitseministri 29.06.2023 [määrusele nr 40](#) „Nõuded koduteenusele“. Loetletud tegevusteks olid toiduainete/majapidamistarvetega, ravimitega ja abivahenditega varustamine, saatmine ametiasutustes, vestlus/teabe edastamine, abistamine asjaajamisel ja eluruumi korrastamisel, majapidamistööd (kokkulepitud tegevused), arstiabi korraldamine, enesehooldus (riietamine, pesemine, enesehügieen), pesu pesemine ja riiete korrastamine.

lepingutes. Seda ilmestab menetlus 25277458780. Aastal 2022 alustati koduteenuse osutamist üks kord nädalas abivajajale, kes vajab abi toiduainete ja ravimite hankimisel. Inimese muutunud abivajadusest teavitati 2025. aastal vallavalitsust hoolekandetöötaja ja lähedane. STAR-i toimingutest nähtub, et sotsiaaltöö spetsialist ja hoolekandetöötaja tegid kodukülastuse ning tuvastasid vajaduse suurendada teenuse osutamise sagedust. STAR-i andmetel korduvat abivajaduse hindamist siiski ei dokumenteeritud. Koduteenuse lepingu muudatus sõlmiti 12.03.2025 vallavalitsuse ja abivajaja poja vahel. Muudatusena märgiti koduteenuse sageduse muutus kolme korrani nädalas. Seda, milliseid teenuseid tuleb teha, lepingu muudatus ei kajasta. Vestlusest hoolekandetöötajaga selgus, et muuhulgas abistab ta abivajajat isiklikul hügieenil ülekeha pesemisel ning tuleb meelde ravimite manustamise vajadust.

SHS § 18 lõike 1 kohaselt tuleb koduteenuse osutamise ajal viia läbi korduv hindamine siis, kui inimese tegevusvõime või elukeskkonna muutumise tõttu muutub kõrvalabi vajaduse määr. Järelevalves selgus, et abivajaduse muutuste hindamine ja dokumenteerimine ei ole järjepidev. STAR-i kannetest nähtub, et korduvalt või vahelahendamisi dokumenteeritakse harva ning inimese olukorra muutuseid kajastatakse üksnes toimingute kirjetes. Sotsiaaltöö spetsialistide selgituste kohaselt viiakse korduv- või vahelahandamine läbi juhul, kui muutuvad inimese elukorraldus, tervises seisund, toimetulekuvõime või muud teenuse osutamist mõjutavad asjaolud.

Näiteks koduteenuse menetluses 25277408168 on alates 2016. aastast teenusel oleva inimese kohta tehtud uued hindamised 2023. aastal ning 02.07.2026 ning muudetud lepingus teenuse osutamise sagedust. Näiteks menetluses 23266742284 on aastal 2023 tuvastatud koduteenuse vajadus kord nädalas, vahelahandamine on tehtud 2025. aastal ja tuvastatud, et koduteenus kord nädalas on jätkuvalt sobiv. Näiteks koduteenuse saaja (menetlus 25277427882) hinnati ÜHteenusele (menetlus 26282844060).

Kord näeb ette ka erakorraline koduteenuse osutamise eesmärgiga tagada inimesele vajalik abi ootamatu abivajaduse tekkimisel. Vestlustest selgus, et selliseid olukordi tekib ja abi tagatakse abivajaduse tekkides kohe. Pärast tegeliku abivajaduse välja selgitamist korraldatakse sobiva sotsiaalteenuse osutamine.

Järelevalves juhiti sotsiaallosakonna juhataja tähelepanu sotsiaallosakonna otsustes sisalduvale alusetule hooldusplaani koostamise nõudele ning saadi tagasiside, et edaspidi märgitakse otsustesse korra nõuetest tulenev teenuse osutamine lepingu alusel.

Koduteenust osutavad vahetult neli hoolekandetöötajat tähtajatu töölepingu alusel neile määratud valla piirkondades, tehes koostööd vastava piirkonna sotsiaaltöö spetsialistiga. Lääneranna Vallavalitsuse [struktuuris](#) on ette nähtud viis hoolekandetöötaja töökohta, millest neli on täidetud. Vallasekretäri selgituste kohaselt on vaba töökoht ette nähtud juhaks, kui tekib vajadus hoolekandetöötajat asendada.

Järelevalves selgus, et hoolekandetöötajate ülesanded ja vastutus on kajastatud töölepingutes, kuid üks tööleping viitab ametijuhendile, mida tegelikult koostatud ei ole. Järelevalves juhiti sotsiaallosakonna juhataja tähelepanu vajadusele ajakohastada hoolekandetöötajate töölepinguid ja nendega seotud dokumentatsiooni (ametinimetused, ametijuhendid, tööülesanded, vastutus jm). Soovitame lähtuda ka SKA koostatud [koduteenuse juhendist](#).

SHS § 19 sätestab nõuded koduteenust vahetult osutavale isikule, mille kohaselt ei tohi teenust osutada isik, kelle karistus tahtlikult toimepandud kuriteo eest võib ohustada teenusesaaja elu, tervist või vara. Sotsiaallosakonna juhataja selgituste kohaselt ei ole varem vahetult teenust osutavate töötajate karistatust kontrollitud. Järelevalvemenetluse käigus kontrollis Lääneranna Vallavalitsus hoolekandetöötajate karistusregistri andmeid ning tuvastas, et teenuse osutamist välistavaid asjaolusid ei esinenud.

SKA seisukoht: Lääneranna Vallavalitsus on välja selgitanud inimeste koduteenuse vajaduse ning korraldanud neile vajaliku abi osutamise. Koduteenus on vallas kättesaadav. Samas vajavad abivajaduse muutuste dokumenteerimine ning koduteenuse menetluste andmed STAR-is suuremat tähelepanu. Teenuse osutamise aluseks olevatest dokumentidest peab selguma inimese abivajadus, osutatavate teenuste sisu, maht ja sagedus.

Lääneranna Vallavalitsuse korraldatav väljaspool kodu osutatav üldhooldusteenus

SHS §-des 20–22¹ on sätestatud ÜHteenuse eesmärk ja sisu, nõuded teenuseosutajale ning KOVi kohustused ÜHteenuse korraldamisel. ÜHteenuse korraldust reguleerivad **korra §-d 17–20**. ÜHteenuse korraldamise ja rahastamise kohta on teave kättesaadav valla [kodulehel](#).

ÜHteenuse rahastamist reguleerib Lääneranna Vallavalitsuse 25.03.2026 [korraldus nr 115](#) „Väljaspool kodu osutatava ööpäevaringse üldhooldusteenuse hoolduskulude katmiseks piirmäära kehtestamine“. Määruse kohaselt on alates 01.04.2026 piirmäär kuni 500 eurot teenusesaaja kohta kuus.⁷ SKA kodulehel avaldatud [ÜHteenuse maksumuste](#) võrdlusest (seisuga märts 2026) nähtub, et Lääneranna vallas kehtestatud piirmäär 500 eurot kuus ei võimalda katta ühegi Pärnumaa ega Eesti hooldekodu hoolduskulusid täielikult.⁸ Seetõttu ei ole tagatud ÜHteenuse kättesaadavus viisil, mis võimaldaks inimesel valida vähemalt ühe teenuseosutaja oma elukohast mõistlikul kaugusel ning mille puhul kataks valla kehtestatud piirmäär hooldusteenust vahetult osutavate hooldustöötajate ja abihooldustöötajate kulud täies ulatuses (**SHS § 22¹ lõige 3**). SKA saatis 19.06.2026 Lääneranna vallavolikogule ja vallavalitsusele märgukirja ettepanekuga võtta kasutusele meetmed hoolduskulude piirmäära õigusaktides sätestatud nõuetega vastavusse viimiseks ja teavitada SKAd hiljemalt 30.09.2026.

Kui teenusesaaja sissetulek on madalam kui Statistikaameti avaldatud eelarveaastale eelnenud aasta II kvartali keskmine vanaduspension või kui isikul ja/või tema ülalpidamiskohustusega isikutel puuduvad piisavad vahendid teenuse eest tasumiseks, katab Lääneranna Vallavalitsus kulude ja sissetuleku vahe (SHS § 22¹ lõige 5) või katab valla eelarvest majutus- ja toitlustuskuludest puudu jääva osa. Seisuga 01.05.2026 viibis ÜHteenusel 74 inimest ja Lääneranna Vallavalitsus tasus hüvitist 11 väiksema sissetulekuga inimese eest ning kattis 15 inimese majutus- ja toitlustuskuludest puudu jääva osa.

Kontrollitud menetlustes on Lääneranna Vallavalitsus vastu võtnud otsused teenuse rahastamiseks kuni kehtestatud piirmäärani. Piirmäära ületav osa jäi teenusesaaja kanda (nt menetlused 26283033827 ja 26285355289) või tasus KOV väiksema sissetuleku hüvitist (nt menetlus 23263907881) või majutus- ja toitlustuskulud ning muud kulud (nt menetlus 23263881447).

Sotsiaalosakonna juhataja selgituste kohaselt on vallavalitsus hooldekodude hoolduskuludest teadlik ÜHteenuse korraldamise otsuste vastu võtmise kaudu. Sotsiaaltöö spetsialistide selgituste kohaselt ei kaasata vallavalitsust teenuseosutajate koostatud hooldusplaanide koostamisse ega nende perioodilisse ülevaatamisse.

SKA seisukoht: Lääneranna Vallavalitsus on ÜHteenuse korraldamisel välja selgitanud inimese abivajaduse ning taganud sellele vastava abi osutamise. ÜHteenuse maksumust rahastatakse teenusesaaja vahenditest ning valla eelarvest vastavalt kehtestatud tingimustele. Samas ei võimalda valla kehtestatud hoolduskulude piirmäär tagada SHS § 22¹ lõikes 3 sätestatud nõude täitmist. ÜHteenuse menetluste andmed vajavad STAR-is jätkuvalt korrastamist.

⁷ Perioodil 01.07.2023 kuni 31.03.2026 kehtis piirmäär summas 465 eurot kuus. Alus: Lääneranna Vallavalitsuse 21.06.2023 [korraldus nr 352](#) „Väljaspool kodu osutatava ööpäevaringse üldhooldusteenuse hoolduskulude katmiseks piirmäära kehtestamine“.

⁸ Vt ka õiguskantsleri 08.03.2024 kiri nr [7-8/231783/2401456](#) „Hoolduskulude katmine väljaspool kodu osutatava ööpäevaringse üldhooldusteenuse korraldamisel“, milles õiguskantsler sedastas, et Lääneranna vald on seadnud hoolduskulude katmise piirmääraks 465 eurot kuus, mida arvestades võib Lääneranna valla elanik valida hooldekodukohta mõnes Narva linnas, Rakvere vallas, Viru-Nigula vallas või Mulgi vallas asuvas hooldekodus. Niisugune olukord ei ole seadusega kooskõlas, sest kõik need vallad jäävad Lääneranna vallast kaugemale. Lääneranna vallas tegutsevate hooldekodude hoolduskulud olid vähemalt 550 eurot kuus.

Ka 27.01.2026 kõikidele KOVidele suunatud [kirjas nr 6-4/251403/2600714](#) „Kohaliku omavalitsuse sotsiaalvaldkonna ülesannete täitmine“ juhtis õiguskantsler tähelepanu asjaolule, et mitme KOVi kehtestatud piirmäär ei võimalda: 1) katta ühegi hooldekodu teenuse hinnas sisalduvaid hoolduskulusid või 2) anda inimesele hooldekodukohta koduvallas või -linnas ega mõnes muus inimese elukohast mõistlikul kaugusel asuvas kohas nii, et vald või linn kataks täielikult hooldekoduteenuse hinnas sisalduvad hoolduskulud.

Lääneranna Vallavalitsuse korraldatav tugiisikuteenus ja isikliku abistaja teenus

SHS §-d 24 ja 28 ning korra §-d 21 ja 28 sätestavad KOV-i kohustused tugiisikuteenuse ja isikliku abistaja teenuse korraldamisel. Teenuseid puudutav teave on kättesaadav valla [kodulehel](#). S-Veebi andmete kohaselt ei ole alates 2022. aastast täisealistele isikutele tugiisikuteenust ega isikliku abistaja teenust osutatud. Sotsiaalosakonna juhataja selgituste kohaselt on vallavalitsusel vajaduse tekkimisel valmisolek nimetatud teenuste korraldamiseks.

SKA seisukoht: kontrollitud perioodil ei ole täisealistele isikutele tugiisikuteenuse ega isikliku abistaja teenuse vajadust tuvastatud. Vallavalitsus on kinnitanud valmisolekut nimetatud teenuste korraldamiseks vajaduse tekkimisel.

Lääneranna Vallavalitsuse korraldatav sotsiaaltransporditeenus

SHS § 38 ja korra §-d 36–38¹ sätestavad sotsiaaltransporditeenuse korraldamise tingimused ja korra. Teenust puudutav teave on valla [kodulehel](#). Vallal on [haldusleping](#) sotsiaaltransporditeenuse korraldamiseks Mittetulundusühinguga Pärnumaa Ühistranspordikeskus. Sotsiaaltöö spetsialistide selgituste kohaselt selgitatakse sotsiaaltransporditeenuse vajadus välja vestluse käigus ning otsustus toimub Ridango süsteemis.

Sotsiaaltransporditeenuse saamiseks ei nõuta üldjuhul eraldi kirjaliku taotluse esitamist ega vormistata haldusakti. Koduteenuse saajatele osutavad vajadusel transporditeenust hoolekandetöötajad, teenuse vajadus on tuvastatud abivajaduse hindamise käigus (nt menetlustes 25279450628 ja 23267236240 on hindamisdokumendis märgitud transpordi kasutamise võimalusena sotsiaaltransport).

Puudega inimesele, kes vajab sõidul kõrvalabi või juhendamist, osutatakse [sotsiaaltranspordi saatja teenust](#). Saatjaks on üldjuhul hoolekandetöötaja. Lääneranna Vallavalitsus korraldab sotsiaaltransporditeenust ka inimestele, kellele ei ole puuet määratud, kuid kelle ühiskonnaelus osalemine on erinevatel põhjustel takistatud. STARis kajastatakse menetlused nimetustega sotsiaaltranspordi saatja teenus (nt menetluses 25281783622) ja sotsiaaltransporditeenus (PÜTK) (nt menetluses 26285793422).

SKA seisukoht: Lääneranna Vallavalitsus on korraldanud ja taganud sotsiaaltransporditeenuse kättesaadavuse abivajajatele.

Lääneranna Vallavalitsuse korraldatav eluruumi tagamise teenus

SHS § 41, korra §-d 39–41 ning eluruumide kasutusse andmise korra §-d 10–15 sätestavad eluruumi tagamise teenuse korraldamise tingimused ja korra. Teenuse kirjeldus ning taotlemise kord on kättesaadavad valla [kodulehel](#).

Eluruumi tagamise teenust osutatakse Lääneranna valla sotsiaaleluruumides tähtajalise üürilepingu alusel. Üürilepingu sõlmimise ja tähtaja pikendamise otsustab vallavalitsus korraldusega (nt menetlustes 26285081641 ja 25281346409). Üürilepingu sõlmib abivajajaga majandusosakonna varahaldur vallavalitsuse korralduses määratud tähtajaks.

Teenuse saamiseks peab abivajaja või tema lähedane esitama taotluse. Inimese abivajadus selgitatakse välja vestluse, esitatud dokumentide ja STAR-is olevate andmete põhjal. Abivajaduse hindamise käiku eraldi dokumendina ei vormistata. Teenuse vajaduse põhjendused kajastatakse üldjuhul STAR-is toimingute all (nt menetlustes 26285070267 ja 25281346409). Abivajaduse tuvastamise märged on leitavad ka sotsiaaleluruumi üürile andmise korraldusest. Märgitud on, et avaldusega samal päeval on vallavalitsus hinnanud pöörduja abivajadust ja tuvastanud eluruumi tagamise teenuse vajaduse (nt menetluses 25281346409).

Sotsiaalosakonna juhataja selgituse kohaselt teevad vallavalitsuse erinevad osakonnad omavahel koostööd, sealhulgas toimub järelevalve ajal üürilepingute üle vaatamine ja uuendamine. Sotsiaalosakonna juhataja sõnul pöörab sotsiaalosakond edaspidi suuremat

tähelepanu üürilepingu tähtaegadele ja teenuse osutamise seonduva kvaliteetsemale kajastamisele STAR-is.

STAR-is on eluruumi tagamisega seotud menetlused kajastatud nii menetlusliigi „Eluruumi tagamine“ kui ka „Eluruumide kohandamine“ all ning menetlusega seotud andmed on kantud peamiselt toimingutesse (nt menetluses 26285267904).

SKA seisukoht: Lääneranna Vallavalitsus on eluruumi tagamise teenuse vajaduse välja selgitanud ning taganud teenuse kättesaadavuse abivajajatele. Samas vajab eluruumi tagamise teenuse menetluste dokumenteerimine ning andmete kajastamine STAR-is jätkuvalt korrastamist.

TÄHELEPANEKUD/ETTEPANEKUD/SOOVITUSED

Üldised tähelepanekud ja tunnustus

SKA tunnustab Lääneranna Vallavalitsust selle eest, et valla koduleht sisaldab [sotsiaalteenuste](#) korraldamisega seotud ajakohast ja sisuliselt piisavat teavet sotsiaalteenuste sisu, taotlemise ning korraldamise kohta. Kodulehel avaldatud viited toimivad ning suunavad kasutaja asjakohase ja sisulise teabeni.

STARi kasutamine ja dokumenteerimine

Järelevalves selgus, et kõik sotsiaalteenuste menetlused ja nendega seotud dokumendid ei ole STAR-is terviklikult kajastatud ning menetluste kohta puudub alati ühtne ülevaade.

SKA soovib läbi mõelda töökorralduslikud lahendused, mis tagavad sotsiaalteenuste menetlusedokumentide õigeaegse ja täieliku sisestamise STAR-i. Soovitav on koostada tegevuskava STAR-i andmete korrastamiseks ning alustada süstemaatilist menetluste ülevaatamist, sealhulgas dokumentide lisamist, omavahel seotud menetluste sidumist ja lõppenud menetluste korrektset lõpetamist.

SHS § 15 lõikest 1 tulenevalt on KOV-il kohustus hinnata inimese abivajadust ning säilitada hindamisega seotud andmed. SKA soovib kanda STAR-i kõik sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistri pidamise põhimääruses ettenähtud andmed ning korrastada varasemad menetlused selliselt, et registri andmed annaksid tervikliku ülevaate inimesele korraldatud sotsiaalhoolekandelisest abist.

Juhtumikorraldus ja menetluspraktika

Lääneranna Vallavalitsuses kujunenud menetluspraktika näitab, et täisealiste sotsiaalteenuste määramisel kasutatakse valdavalt lihtmenetlust. Juhtumikorralduse põhimõtteid ning juhtumimenetluse võimalusi rakendatakse harva ning juhtumikorraldusliku abi dokumenteerimine STAR-is ei ole järjepidev.

SKA soovib rakendada juhtumimenetlust juhtudel, kus inimese abivajadus on pikaajaline, mitmekülgne või ei ole lahendatav üksiku meetmega, ning tagada juhtumikorraldusega seotud toimingute nõuetekohane dokumenteerimine STAR-is.

Samuti soovib SKA pöörata tähelepanu sotsiaaltöö spetsialistide juhendamisele ja vajaduse korral täiendavale koolitamisele, et tagada juhtumikorralduse põhimõtete ühtne mõistmine ja rakendamine.

Abivajaduse hindamise dokumenteerimise ühtlustamine

Lääneranna Vallavalitsuses kasutatakse erinevate sotsiaalteenuste korraldamisel erinevat hindamispraktikat ning abivajaduse hindamise dokumenteerimine ei ole kõikide sotsiaalteenuste puhul ühtne.

SKA soovib kaaluda STAR2 elektroonilise hindamisvahendi kasutuselevõttu, mis võimaldab koguda ja analüüsida teavet ühtses vormis ning toetab menetluste terviklikku dokumenteerimist. Kuni STAR2 aktiivse kasutuselevõtuni soovib SKA ühtlustada abivajaduse hindamise dokumenteerimise põhimõtted ning määratleda, millistel juhtudel kasutatakse hindamisinstrumente ning millistel juhtudel piisab abivajaduse dokumenteerimisest STAR-i toimingute kaudu. Erilist tähelepanu soovib SKA pöörata abivajaduse muutuste dokumenteerimisele.

Koduteenuse korraldamine

SKA soovib kujundada ühtse praktika koduteenuse saajate abivajaduse korduvaks hindamiseks ning tagada, et inimese olukorra muutused ja nende mõju teenuse osutamisele oleksid nõuetekohaselt dokumenteeritud.

Koduteenuse korraldamisel soovib SKA tagada, et teenuse sisu, maht ja osutamise sagedus oleksid üheselt kajastatud teenuse osutamise aluseks olevates dokumentides ning vastaksid inimese hinnatud kõrvalabi vajadusele.

Samuti soovib SKA üle vaadata ja ajakohastada koduteenuse osutamise tüüplepingu, sealhulgas teenuse eest tasumise kohustust käsitlevad sätted, lähtudes muu hulgas SKA koostatud [koduteenuse juhendist](#).

Hoolekandetöötajate töökorraldus

SKA soovib üle vaadata ja ajakohastada hoolekandetöötajate tööülesandeid, vastutust ning neid reguleerivaid dokumente, sealhulgas töölepinguid ja vajaduse korral ametijuhendeid, lähtudes ka SKA koostatud [koduteenuse juhendist](#).

Karistusregistri päringute tegemine

SKA soovib kehtestada töökorralduse, mille kohaselt kontrollitakse SHS-is sätestatud vahetult sotsiaalteenuseid osutavate isikute karistusregistri andmeid enne tööle asumist ning edaspidi regulaarselt, näiteks kord aastas.

Üldhooldusteenus

SKA soovib analüüsida kehtiva ÜHteenuse hoolduskulude piirmäära vastavust tegelikele hoolduskuludele ning kavandada meetmed piirmäära kooskõlla viimiseks SHS § 22¹ lõikes 3 sätestatud nõuetega.

(allkirjastatud digitaalselt)
Ülle Sihver
peaspetsialist (järelevalve)